

Univerza v Mariboru

Fakulteta za zdravstvene vede

Žitna ulica 15
2000 Maribor, Slovenija

Priloga 3a

1 Usmeritve za izdelavo dispozicije zaključnega dela na 1. in 2. stopnji

Dispozicijo zaključnega dela izdelata študent skladno s 3. členom Navodil za izdelavo zaključnega dela na prvi in drugi stopnji študija na UM FZV. Ta naj praviloma vsebuje naslednje točke:

Obseg dispozicije: Dispozicija naj ne presega 5000 besed, šteto od poglavja Opredelitev področja in opisa problema do poglavja Predviden seznam virov in literature.

Oblika dispozicije: Pri urejanju osnovnega besedila uporabite Predlogo za dispozicijo zaključnega dela, ki jo lahko najdete na spletni strani UM FZV, ali upoštevajte Usmeritve za izdelavo zaključnega dela.

1 Naslov zaključnega dela

Naslov zaključnega dela naj bo zapisan tako v slovenskem kot tudi angleškem jeziku. Bistvo zaključnega dela naj se odraža že v naslovu. Naslov zaključnega dela naj bo dolg do 30 besed.

2 Opredelitev področja in opis problema

Opredelitev problema ima pomembno vlogo pri pisanju dispozicije zaključnega dela, saj mora bralcu dati jasno sliko o raziskovalnem problemu. Ustrezno opredeljeni problem in predmet raziskovanja predstavljata študentu osnovo za oblikovanje namena, ciljev in raziskovalnega vprašanja zaključnega dela.

V okviru opisa problema mora študent predstaviti tudi argumente, ki pojasnjujejo, zakaj je pomembno ta problem raziskati in kakšen bo doprinos pregleda sodobne znanstvene in strokovne literature za področje zdravstvene nege, izobraževanja ali zdravstvene politike.

Študent mora pri opisu problema upoštevati vrstni red za smiselni prikaz problematike. Začne s splošno predstavitevjo področja, ki ga želi raziskovati in v nadaljevanju zoži fokus na raziskovalni problem (npr. pomanjkanje znanja, izkušnje s strani medicinskih sester itd.). V nadaljevanju primerja raziskave, ki so bile na področju raziskovalnega problema pri nas že opravljene in jih podkrepi z dokazi tujih študij. Na koncu povzame, zakaj je pomembno raziskovati izbrani problem in kakšen bo prispevek njegovega pregleda literature. Študent pri pisanju tega poglavja sledi smernicam za pripravo opisa problema, podanim v tabeli 2.1.

Tabela 2.1: Smernice za pripravo opisa problema (Redman & Maples, 2017)

Koraki	
Korak 1: Postavitev področja tematike	<ol style="list-style-type: none"> 1 Splošen opis raziskovalne tematike. 2 Natančnejša specifikacija raziskovalne tematike. 3 Predstavitev tujih in domačih raziskav na področju raziskovalnega problema.
Korak 2: Prikaz vrzeli v znanju	<ol style="list-style-type: none"> 4 Prikaz pomanjkanja relevantnih dokazov na področju raziskovalnega problema. 5 Predstavitev argumentov za upravičenost raziskovalne tematike.
Korak 3: Definicija vrzeli v znanju	<ol style="list-style-type: none"> 6 Razkritje, kaj se želi odkriti s pregledom literature/z raziskavo. 7 Študent s svojimi besedami zapiše, zakaj je pomembno to problematiko raziskovati.

3 Namen in cilji zaključnega dela

Z namenom in cilji študent pove, kaj bo doseženo z zaključnim delom, zato je potrebna njihova natančna opredelitev. Zastavljeni morajo biti razumljivo, objektivno, merljivo in dosegljivo ter morajo izhajati iz opisa problema.

4 Raziskovalno vprašanje in/ali hipoteze

V primeru, da zaključno delo nima postavljenih hipotez se navade naslov "*Raziskovalno vprašanje*". V primeru, da ima zaključno delo raziskovalno vprašanje in hipoteze, se v naslovu navede "Raziskovalno vprašanje in hipoteze".

Raziskovalno vprašanje naj bo skladno z namenom in cilji zaključnega dela. Študent lahko za oblikovanje raziskovalnega vprašanja uporabi ustrezen pristop (PICOT, PCC, SPIDER, idr.). Glede na raziskovalno tematiko lahko oblikuje tudi vprašanja PICO ali PIO ali PEO. Kadar ne more smiselno uporabiti vrstnega reda (PICOT), lahko le-tega zamenja glede na slovničnost ustreznost besedila (glej primere v učnem gradivu).

Pri zaključnem delu, ki temelji na empirični raziskavi, lahko študent postavi raziskovalno vprašanje in/ali hipoteze, ki bodo preverjene v raziskavi.

5 Raziskovalne metode / Raziskovalna metodologija in metode

Pri dispoziciji, ki temelji na pregledu literature se to poglavje poimenuje "Raziskovalne metode". Pri dispoziciji za empirično zaključno delo se to poglavje poimenuje "Raziskovalna metodologija in metode".

Študent na podlagi izbrane raziskovalne metodologije utemelji izbor raziskovalnih metod, uporabljenih v raziskavi. Ni dovolj, da so metode zgolj našteje, ampak mora biti podana utemeljitev za njihov izbor.

Zaključno delo, ki temelji na pregledu literature, naj v tem poglavju vsebuje naslednje informacije:

- V prvem odstavku študent opiše uporabljeno metodo pregleda literature. To so različni pristopi, ki omogočajo opredelitev, preučitev in pojasnitev predmeta proučevanja in posledično privedejo do znanstvenih spoznanj.
- V drugem odstavku študent opiše oz. predstavi uporabo hierarhije dokazov. Predlagamo uporabo hierarhije dokazov po Polit & Beck (2021).

- V kolikor bo izvedena kritična ocena člankov, študent opiše in utemelji uporabo orodja za kritično oceno člankov (npr. CASP, JBI, COREQ, McMaster, MMAT, QUADAS-2 itd.). Pri tem mora biti pozoren na vrsto raziskave, da lahko izbere primerno orodje oz. metodo kritične presoje primernosti posameznih študij (Pollock & Berge, 2018).
- V tretjem odstavku študent opiše uporabljeno metodo analize in sinteze podatkov ter utemelji njeno uporabo. Študent lahko uporabi evalvacijsko tabelo, da predstavi karakteristike identificiranih raziskav. Pri tem naj bo osredotočen predvsem na vrsto raziskave, cilje raziskave, vzorec in glavne rezultate ali ugotovitve. Študent lahko, glede na raziskovalno vprašanje, uporabi tudi opisno sintezno tabelo ali tabelo s prikazom vsebinske (tematske) analize

Empirično zaključno delo naj v tem poglavju vsebuje naslednje informacije:

- V prvem odstavku naj študent opiše uporabljeno raziskovalno metodologijo, to so različni postopki, ki omogočijo opredelitev, preučitev in pojasnitev predmeta proučevanja, ki se nanaša na zdravstvene vede ter posledično privedejo do znanstvenih spoznanj. Pri zaključnih delih, ki temeljijo na empiričnem pristopu, študent izpostavi filozofijo znanosti, na kateri temelji izbrana metodologija. Opredeliti je treba, ali bo raziskava zaključnega dela temeljila na kvantitativni oz. kvalitativni metodologiji raziskovanja ali mešanih metodah raziskovanja.
- V drugem odstavku študent opiše predvidene raziskovalne metode, ki so skladne z metodologijo raziskovanja in zastavljenim raziskovalnim vprašanjem in/ali hipotezami. To so različni pristopi, ki omogočajo opredelitev, preučitev in pojasnitev predmeta proučevanja in posledično privedejo do znanstvenih spoznanj.
- V tretjem odstavku študent opiše izbrani raziskovalni instrument in opiše analizo podatkov (npr. uporabo programov za analizo, ipd.).

5.1 Raziskovalno okolje/Iskalna strategija^{1,2}

V primeru zaključnega dela, ki temelji na pregledu literature, se to podpoglavje imenuje »5.1 Iskalna strategija«. Pri empiričnih zaključnih delih se to podpoglavje imenuje »5.1 Raziskovalno okolje«.

Pri zaključnih delih, ki temeljijo na empiričnem raziskovanju, študent opiše raziskovalno okolje, v katerem bo izvajal raziskavo in navede možne posebnosti raziskovalnega okolja, ki bi lahko vplivale na rezultate raziskave. Pri tem ne sme biti razvidna institucija, v kateri se bo izvajala raziskava.

Podpoglavje »5.1 Iskalna strategija« mora zajemati naslednje vidike:

- vire informacij - navedbo podatkovnih iskalnih baz;
- iskalni niz z razvidno uporabo Boolovih operatorjev;
- navedbo vključitvenih in izključitvenih kriterijev;
- navedbo omejitev iskanja.

Študent navede relevantne podatkovne baze za iskanje literature ter vključi relevantne mednarodne zbirke (CINAHL (Ultimate), Cochrane Library, MEDLINE (EBSCOhost Web), PubMed, SAGE, ScienceDirect (Elsevier), Web of Science itd.), ki vsebujejo znanstvene in strokovne raziskave. Poleg tega je pomembno, da pregleda tudi revije, ki so relevantne in kredibilne na obravnavanem področju ter morebiti niso dostopne preko uporabljenih podatkovnih zbirk. Poleg domačih in mednarodnih podatkovnih baz lahko študent iskanje izvede s pomočjo iskalnikov, kot na primer Google Scholar.

Ključne besede so fraze, izrazi oz. besedne zveze, ki povzamejo ali na najkrajši možen način opredelijo neko vsebino. Pri tem nam lahko pomagajo različni slovarji (npr. Merriam-Webster slovar – <https://www.merriam-webster.com/>, MacMillan – <https://www.macmillandictionary.com/>, Slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU – <https://www.fran.si/>) in spletni iskalniki ključnih

¹ Poglavja niso navedena v primeru zaključnega dela, ki temelji na pregledu literature.

² V primeru zaključnega dela, ki temelji na pregledu literature, se to podpoglavje preimenuje v 5.1 Iskalna strategija

besed (npr. MeSH - <https://meshb.nlm.nih.gov/search>, Termania - <https://www.termania.net/>). Ko študent izbere ustrezne iskalne nize, sledi iskanje sopomenk k izbranim ključnim besedam (tukaj so študentu lahko v pomoč spletne strani <https://dictionary.cambridge.org/>, <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>, <https://evroterm.vlada.si/evroterm> ali <https://viri.cjvt.si/sopomenke/slv/>) (Bettany-Saltikov, 2012).

Za iskanje s ključnimi besedami in sopomenkami uporabi kombinacijo osnovnih Boolovih operatorjev, kot so AND (in), OR (ali) in NOT (negacija). Študent lahko pri iskanju uporabi nadomestne znake: *, ? in # (glej učno gradivo).

Študent opredeli vključitvene in izključitvene kriterije, ki se morajo nanašati na populacijo/tematiko, vrste raziskave in na izid/odgovor na raziskovalno (PICOT, PIC, PIO, PEO, PCC, SPIDER, ipd) vprašanje. Študent navede tudi omejitvene kriterije iskanja relevantne literature, ki se lahko nanašajo na časovni okvir in/ali jezik.

5.2 Raziskovalni vzorec³

Raziskovalni vzorec je potrebno jasno opredeliti. Definirati mora vrsto vzorca: verjetnostni (npr. enostavni naključni, sistematični ali stratificiran vzorec) ali ne-verjetnostni (npr. priložnostni, namenski, kvotni). Študent definira velikost raziskovalnega vzorca. Študent definira tudi vključitvene in izključitvene kriterije.

Pri empiričnem zaključnem delu 2. stopnje je priporočljiva utemeljitev velikosti vzorca (npr.: V ambulantah družinske medicine je obravnavanih 28.593 posameznikov z diagnosticirano sladkorno boleznijo (Ministrstvo za zdravje, 2019). S pomočjo kalkulatorja velikosti vzorca (citat) smo izračunali potrebno minimalno velikost vzorca, ki ob upoštevanju 95 % stopnje napake in 5 % ravni zaupanja znaša 380 udeležencev.

5.3 Etični vidik³

Etična presoja kot temeljni element raziskovalnega dela je nujna, kadar raziskava vključuje delo z ljudmi, pri čemer je potrebno obvezno upoštevati vsa načela *Kodeksa etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije* (2014). Odgovornost vsakega raziskovalca je, da se seznanijo z relevantnimi dokumenti s področja etike ter jih upoštevajo pri načrtovanju in izvedbi raziskovalnega dela. V primeru raziskave, ki ne vključuje dela z ljudmi, naj študent to omeni.

5.4 Predpostavke in omejitve raziskave³

Navedene naj bodo predpostavke, na katerih temelji raziskava. Prav tako je treba navesti omejitve, ki veljajo v raziskavi.

6 Predvidena sestava zaključnega dela

Podana naj bo kratka predvidena struktura poglavij in podpoglavij zaključnega dela. V poglavju Opredelitev področja in opis problema lahko študent navede predvidene podnaslove raziskovalne tematike, ki se lahko, po dogovoru z mentorjem/somentorjem med pisanjem zaključnega dela spremenijo.

---

³ Poglavja niso navedena v primeru zaključnega dela, ki temelji na pregledu literature

Tabela 6.1: Zgradba zaključnega dela

		ZAKLJUČNO DELO, KI TEMELJI NA PREGLEDU LITERATURE	EMPIRIČNO ZAKLJUČNO DELO
Sestavine glavnega besedila	Uvodni del	1 Opredelitev področja in opis problema 2 Namen in cilji zaključnega dela 2.1 Raziskovalno vprašanje 3 Raziskovalne metode 3.1 Iskalna strategija 3.2 Ocena moči dokazov / Ocena moči dokazov in kritična ocena člankov 3.3 Analiza in sinteza podatkov	1 Opredelitev področja in opis problema 2 Namen in cilji zaključnega dela 2.1 Raziskovalna vprašanja in/ali hipoteze 3 Raziskovalna metodologija in metode 3.1 Raziskovalne metode 3.2 Raziskovalno okolje 3.3 Raziskovalni vzorec 3.5 Etični vidik 3.5 Predpostavke in omejitve raziskave
	Jedro	4 Rezultati 4.1 Rezultati pregleda literature 4.2 Rezultati analize in sinteze identificiranih virov 5 Interpretacija in razprava	4 Rezultati 5 Interpretacija in razprava
	Sklepni del	6 Zaključek	6 Zaključek
Dodatne sestavine		Viri in literatura Priloge (ni obvezno)	Viri in literatura Priloge (obvezno)

7 Predviden seznam virov in literature

Etičnost raziskovanja in avtorstvo zahtevata, da morate vsako misel, ko jo prevzamete po drugem viru ali virih, korektno navesti v besedilu in v seznamu virov na koncu zaključnega dela. Eden izmed namenov seznama virov je omogočiti bralcem, da sami poiščejo naveden vir, zato mora biti seznam pravilen. Vsak vir naj vsebuje: avtorja, letnico izdaje, naslov in podatek o izdaji. Nenatančen seznam virov v tiskani obliki daje slab vtis o avtorju (študentu) zaključnega dela.

Študent uredi vse uporabljene vire po harvardskem (Harvard–Anglia–2008) načinu citiranja in se usmeri v pregled znanstvenih člankov, v katerih je prikazana metodologija in instrumenti za raziskovanje njegovega področja oziroma problema. Seznam virov, ki jih je študent uporabljal, je urejen po abecednem vrstnem redu skladno z navodili. Natančne informacije in navodila o citiranju so podane v Prilogi 3b.

Priporoča se uporaba Citati in bibliografije v MS Wordu (osnovna navodila za citiranje virov in pripravo seznama virov so dosegljiva na povezavi <https://support.office.com/sl-si/article/ustvarite-bibliografijo-citati-in-sklici-17686589-4824-4940-9c69-342c289fa2a5>) oz. drugega namenskega programa za citiranje oz. navajanje virov.

V primeru uporabe drugih namenskih programov za citiranje virov je potrebno izbrati pravilen slog citiranja. Med pogosto uporabljene sodita programa Mendeley in EndNote.

Pri Mendeley-u je potrebno ročno dodati pravilni slog iz spletne strani fakultete, in sicer: izberemo "View" → "Citation Style" → "More Styles", zavihek "Get More Styles", v polje Download Style kopiramo povezavo http://www.fzv.um.si/sites/default/files/studenti/2016/Harvard_Anglia_2008.csl in kliknemo "Download", nato izberemo zavihek "Installed", kjer izberemo "Harvard–Anglia–2008" slog in kliknemo "Use This Style".

Pri programu EndNote je potrebno nov stil ročno dodati v podmapo "Style" namestitvene mape programa EndNote, in sicer v spletni brskalnik kopiramo povezavo datoteke http://www.fzv.um.si/sites/default/files/studenti/2016/Harvard_Anglia_2008.ens in jo shranimo kot Harvard_Anglia_2008.ens, nato shranjeno datoteko prenesemo iz mape "Style", namestitvene mape programa EndNote.

Primer navedbe virov :

VIRI IN LITERATURA

Bettany-Saltikov, J., 2012. *How to do a systematic literature review in nursing: a step by step guide*. Maidenhead: Open University Press.

Polit, B. & Beck, C. T. 2021. *Nursing research: generating and assessing evidence for nursing practice*. 11th ed. Philadelphia: Wolters Kluwer/Lippincott Williams & Wilkins.

Redman, P. & Maples, W., 2017. *Good essay writing: SAGE study skills series*. 5th ed. London: Sage.

Priloge

Pri dispoziciji zaključnega dela, ki temelji na pregledu literature, priloge niso obvezne.

Pri dispoziciji empiričnega zaključnega dela je obvezna priloga. Študent priloži predviden raziskovalni inštrument, vprašalnik, vodilo za intervju, fokusne skupine ali opazovalni list.